

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 19. března 2019 ve věci č. 43624/14 – *Høiness proti Norsku*

Senát druhé sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že nedošlo k porušení práva stěžovatelky na respektování soukromého života chráněného článkem 8 Úmluvy a že vnitrostátní soudy jednaly v rámci svého prostoru pro uvážení, když rozhodly v její neprospěch ohledně nevhodných komentářů o její osobě zveřejněných na diskusním fóru při zpravodajském portálu a následně jí uložily uhradit zpravodajskému portálu značné náklady řízení.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatelka je v Norsku veřejně známou osobností. V průběhu roku 2010 internetový zpravodajský portál Hegnar Online publikoval články o vztahu stěžovatelky s bohatou vdovou, po které měla stěžovatelka zdědit majetek. Tyto články obsahovaly náznaky, že ji stěžovatelka emočně a finančně vykořisťovala. Na fóru, které mělo odlišnou webovou adresu, ale ke kterému existoval přístup z tohoto zpravodajského portálu, mohli uživatelé diskutovat. Předmětné diskusní fórum bylo tvořeno pouze online uživateli a neobsahovalo redakční obsah. K případu stěžovatelky se na fóru v průběhu několika dnů objevilo několik nevhodných komentářů od anonymních uživatelů. Stěžovatelka tyto komentáře považovala za ponižující sexuální obtěžování. Po zaslání e-mailu jejím advokátem editorům webu došlo k jejich odstranění. Na fóru byl nicméně zveřejněn další nevhodný anonymní komentář. Tisková komise pro stížnosti, na kterou se stěžovatelka obrátila, následně posuzovala tyto komentáře jako celek a vyhodnotila, že nebyly v souladu s etickým kodexem novinářů a že je editoři měli okamžitě smazat.

Stěžovatelka poté zahájila řízení na ochranu osobnosti, jelikož měla za to, že její čest byla těmito komentáři dotčena, za což se domáhala náhrady nemajetkové újmy. Na podporu svých tvrzení odkazovala na závěry tiskové komise. Soud prvního stupně však po celkovém posouzení neshledal, že by uvedené komentáře dosáhly úrovně pomluvy, a nařídil stěžovateli uhradit protistraně náklady řízení ve výši téměř 25 tis. eur. Odvolací soud dospěl ke stejnému závěru a uložil stěžovateli uhradit protistraně navíc náklady řízení před odvolacím soudem ve výši 20 tis. eur. Nejvyšší soud následně tyto závěry potvrdil, když dovolání stěžovatelky odmítl.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že jednáním vnitrostátních orgánů, které nedostatečně chránily její právo na respektování soukromého života a které od ní požadovaly zaplacení nákladů soudního řízení v daném rozsahu, došlo k porušení jejích práv zaručených článkem 8 Úmluvy.

Soud nejprve uvedl, že pojem soukromý život ve smyslu článku 8 Úmluvy je široký a zahrnuje řadu aspektů vztahujících se k osobní identitě, jako je jméno nebo vyobrazení osoby, jakož i psychickou a fyzickou integritu osoby (*Von Hannover proti Německu*, č. 59320/00, rozsudek ze dne 24. června 2004, § 50). Soud také již rozhodl, že právo na ochranu pověsti osoby je zahrnuto v článku 8 jako součást práva na respektování soukromého života (*Bédat proti Švýcarsku*, č. 56925/08, rozsudek ze dne 29. března 2016, § 72). Soud dále připomněl, že útok na čest a pověst osoby musí dosáhnout určitého stupně závažnosti a musí být proveden způsobem, který způsobí zásah do výkonu práva na respektování soukromého života (*Delfi AS proti Estonsku*, č. 64569/09, rozsudek ze dne 16. června 2015, § 137).

V projednávané věci Soud za předmět sporu označil tvrzený nedostatek ochrany soukromého života stěžovatelky, kterého se měly dopustit vnitrostátní soudy. Připomněl, že vedle negativních závazků státu existují i pozitivní závazky, které jsou vlastní účinnému respektování soukromého nebo rodinného života. Pro posouzení soupeřících zájmů na poli článků 8 a 10 Úmluvy Soud stanovil obecné zásady, které shrnul ve věci *Delfi AS proti Estonsku* (cit. výše, § 139). Uvedl, že obě ustanovení Úmluvy mají rovný význam a prostor pro uvážení státu u obou článků by v zásadě měl být stejný. Pokud při poměřování těchto práv vnitrostátní soudy vyjdou z kritérií vyplývajících z judikatury Soudu, přistoupí Soud k nahrazení jejich závěrů závěrem vlastním pouze tehdy, existují-li pro to silné důvody. Jinými slovy, při nastolování rovnováhy mezi soupeřícími zájmy mají vnitrostátní orgány široký prostor pro vlastní uvážení.

Za specifické aspekty svobody projevu, které jsou relevantní při konkrétním posouzení namítaného zásahu, Soud označil: kontext komentářů; opatření použita společností provozující diskusní fórum, kterými by zabránila nebo odstranila hanlivé komentáře; odpovědnost skutečných autorů komentářů jako alternativu pro odpovědnost zprostředkovatele; a nakonec důsledky vnitrostátního řízení pro danou společnost (*Delfi AS proti Estonsku*, cit. výše, § 142–143).

Otázkou v daném případě bylo, zda stát nalezl spravedlivou rovnováhu mezi právem na soukromý život stěžovatelky podle článku 8 Úmluvy a právem na svobodu projevu internetového zpravodajského portálu a jeho uživatelů podle článku 10 Úmluvy. Soud poukázal na to, že předmětné komentáře soud prvního stupně za pomluvu ve smyslu trestního zákona neoznačil, zatímco odvolací soud nepovažoval za nutné se zabývat otázkou, zda komentáře představovaly pomluvu. Soud také konstatoval, že není nezbytné tak důkladně posuzovat povahu napadených komentářů, jelikož ty v žádném případě nedosáhly úrovně nenávistných projevů (*hate speech*) nebo podněcování k násilí. Ve vztahu k možnostem stěžovatelky uplatňovat svá práva proti anonymním jednotlivcům Soud neshledal důvod rozporovat její tvrzení, že by čelila značným překážkám.

Ke kontextu, ve kterém komentáře zazněly, Soud uvedl, že i když byl Hegnar Online velký, komerčně řízený zpravodajský portál a diskusní fórum bylo populární, nejevilo se mu, že by fórum bylo zvláště propojeno se zprávami na portálu, a tedy že by mohlo být považováno za pokračování redakčních článků. K opatřením uskutečněným Hegnar Online Soud potvrdil, že byl zaveden systém moderátorů, kteří sledovali obsah, byť odvolací soud podotkl, že moderátoři nemuseli být schopni řadu protiprávních komentářů odhalit sami. Podotkl dále, že čtenáři mohli kliknout na upozorňující tlačítko a že správci portálu reagovali i na upozornění skutečně jinými způsoby, například e-mailem. První dva nevhodné komentáře byly smazány třináct minut po nahlášení a třetí byl odstraněn z vlastní iniciativy moderátora. Odvolací soud při celkovém hodnocení uplatněných opatření uvedl, že společnost provozující zpravodajský portál a její editor jednali přiměřeně. Předtím, než případ stěžovatelky odmítl nejvyšší soud, byla věc meritorně posuzována na dvou stupních soudní soustavy, přičemž byly přezkoumány relevantní aspekty případu a vnitrostátní soudy vzaly v úvahu zásady definované Soudem ve věci *Delfi AS proti Estonsku* (cit. výše, § 139). Soud proto nespatořoval důvod pro nahrazení tohoto posouzení svým vlastním a rozhodl, že vnitrostátní soudy jednaly v rámci prostoru pro uvážení ve snaze dosáhnout rovnováhy mezi právy stěžovatelky vyplývajícími z článku 8 a právy zpravodajského webu a jeho uživatelů chráněnými článkem 10 Úmluvy.

Ve vztahu k nákladům soudního řízení Soud nejprve uvedl, že ty nezahrnovaly odměnu za úspěch nebo podobné poplatky. Příklad byl projednán na dvou stupních a obě soudní instance náležitě přezkoumaly a značně snížily výši požadovaných nákladů soudního řízení. Podle vnitrostátních soudů nebyl důvod se odchýlit od pravidla, že úspěšná strana sporu má nárok na náhradu svých nákladů a poplatků. Soud připustil, že stěžovatelce bylo uloženo uhradit značnou částku, současně však vzhledem k předmětu sporu a povaze žaloby neviděl důvod zpochybnit posouzení vnitrostátního soudu o uložení nákladů soudního řízení, když odvolací soud shledal, že ani posouzení „životní úrovně účastníků řízení“ a „poměrů sil mezi účastníky řízení“ neodůvodňovalo, aby vítězné straně sporu nebyly náklady přiznány.

Soud proto neshledal porušení článku 8 Úmluvy, jelikož vnitrostátní soudy dostatečně chránily práva stěžovatelky vyplývající z tohoto ustanovení.